

[Formanden.]

ningsbekæmpelse samt til at indtræde som stedfortræder for Søgaard i udvalget angående perspektivplanlægning. Den pågældende er herefter valgt.

I tiden siden folketingets sidste møde er modtaget svar på 11 spørgsmål, der er stillet til ministre med anmodning om skriftligt svar. Spørgsmålene og svarene vil blive optaget i Folketingstidende.

Medlem af folketinget Kofoed har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for Grønland at stille følgende spørgsmål:

„Hvilke nye oplysninger har kunnet begrunde, at ministeren — i modsætning til regeringens tidligere tilkendegivne stilling — nu i lighed med den amerikanske regering går ind for total fredning af laksen i Nordatlanten?“

Medlem af folketinget Samuelsen har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at gribe generelt ind for at skaffe ro på sociologisk institut ved Københavns universitet?“

Medlem af folketinget Søgaard har meddelt mig, at han ønsker til undervisningsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Hvornår agter ministeren at fremsætte lovforslag om udvidelse af undervisningspligten?“

Disse spørgsmål er optaget på dagsordenen for tingets spørgetid i dag.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ministeren for Grønland (Knud Hertling): Jeg skal herved tillade mig for det høje ting at fremsætte forslag til lov for Grønland om ekspropriation.

Motiveringen for lovforslagets fremsættelse må ses ikke alene som en imødekomelse af et ofte fremsat ønske fra Grønlands landsråd om en sådan lov, men også som opfyldelsen af et lige så stærkt ønske fra de statslige organer, der har ansvaret for løsningen af de betydelige anlægsopgaver i Grønland.

Den i de senere år stedfindende befolkningkoncentration i en række af de grøn-

landske byer har haft til følge, både at forudsætningerne for tidligere tiders byplanlægning for disse byer er bristet, og at en stigende knaphed på egnede byggegrunde i byerne er blevet resultatet. Denne kendsgerning kombineret med de særdeles betydelige omkostninger, der er forbundet med bygge- og modning af arealer, der ligger relativt længere borte fra bykernen, har gjort det mere og mere nødvendigt, at der for at gennemføre en hensigtsmæssig udnyttelse af de begrænsede arealer, der kan anvendes til anlægsvirksomhed, ofte må ske fjernelse af allerede eksisterende såvel offentligt ejede som privat ejede bebyggelser. Dette gælder også i tilfælde, hvor der er tale om at fremskaffe arealer til nyt boligbyggeri i form af etageejendomme.

I mangel af en ekspropriationslovgivning har det offentlige som byggherre i tiden indtil nu i hvert enkelt tilfælde måttet forhandle sig til rette med ejerne af huse, der skulle fjernes for at give plads for mere hensigtsmæssigt byggeri. Imidlertid har der i de senere år været tilfælde, hvor ejerne har udnyttet statens tvangssituation og forlangt erstatninger, der lå langt over vurderingssummen, hvilket man har måttet acceptere, idet alternativet har været, at den planlagte anlægsvirksomhed har måttet opgives, fordi ingen anden forsvarlig løsning af anlægsopgaven har været mulig.

Forslaget, der er udarbejdet af det grønlandske lovudvalg og tiltrådt af Grønlands landsråd, tilsigter at gennemføre en lovgivning, der dels omfatter fremgangsmåden ved grønlandske ekspropriationer, dels giver hjemmel for en række af de formål, til hvilke ekspropriation kan ske.

For så vidt angår fremgangsmåden, har man som forbillende benyttet den her i landet gældende lov af 4. juni 1964 om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom. Denne lovs administrative opbygning er i det hele fulgt. Man har lagt vægt på, at ekspropriationerne ledes af de samme myndigheder som i det øvrige Danmark, således at den størst mulige erfaring er tilsikret, og at garantien for uvildig behandling af borgernes eventuelle klager er lige så gode i Grønland som i det øvrige Danmark. Som øverste myndighed for ekspropriationer i Grønland foreslås ministeren for Grønland.

[Ministeren for Grønland.]

Det bemærkes, at forslaget ikke indeholder regler om taksationskommission til administrativ efterprøvelse af erstatningsfastsættelserne. Disse spørgsmål kan efter forslaget indbringes direkte for Grønlands landsret.

Hvad specielt angår spørgsmålet om, hvorvidt lovforslaget indeholder de nødvendige garantier for, at borgernes interesser bliver varetaget på en tilstrækkelig betryggende måde, har jeg særligt hæftet mig ved de i forslagets §§ 6, 9 og 11 fastsatte varsler henholdsvis for den offentlige bekendtgørelse af besigtigelses- og ekspropriationsforretninger, for ekspropriaternes indkaldelse til ekspropriationsforretningen og endelig for ekspropriaternes anke af en ekspropriationskommissions kendelse til Grønlands landsret.

Ud fra mit kendskab til den i Grønland herskende autoritetstro kunne det måske give anledning til bekymring, at disse varsler er gjort præklusive bortset fra bestemmelsen i § 11 om ankeadgang til domstolene, hvor der i stk. 2 er givet adgang til, når særlige grunde taler derfor, at bortse fra ankefristen.

Tilsvarende betænkeligheder har jeg også fået, da jeg blev bekendt med, at en eventuel anke til Grønlands landsret af ekspropriationskommissionens kendelser principielt ikke har opsættende virkning.

Jeg er klar over, at dette er i overensstemmelse med principperne for domstolenes prøvelse af ekspropriationssager her i landet, og jeg er også på det rene med, at en sådan ordning må være nødvendig, fordi hastende ekspropriationsformål i modsat fald ville kunne forsinkes urimeligt.

Imidlertid tror jeg, at der vil være mulighed for at mindske frygten for, at der skulle overgå borgerne uret ved disse måske noget rigoristiske bestemmelser, ved at der på tilsvarende måde, som det efter henstilling fra folketinget faktisk sker her i landet, udsendes en vejledning fra kommissarius til ekspropriaterne om deres hele retsstilling under ekspropriationsproceduren.

Det er min tanke i denne vejledning tilige at søge medtaget en kort redegørelse for, hvad der ligger i princippet om, at en anke til Grønlands landsret af en ekspropriationskendelse ikke har opsættende virkning.

Da eksproprianten jo i langt de fleste tilfælde vil være en statsmyndighed, ville jeg tro, at man kan undgå eventuelle uheldige konsekvenser af ankens manglende opsættende virkning, hvis det i et af ministeren for Grønland til samtlige statsmyndigheder udsendt generelt påbud fastsættes, at der i de tilfælde, hvor eksproprianten er en statsmyndighed, altid skal indhentes godkendelse hos ministeren for Grønland, hvis det er tanken at råde over det eksproprierede, uanset om vedkommende statsmyndighed er bekendt med, at en anke over ekspropriationskendelsen har fundet eller vil finde sted.

Yderligere må man jo heller ikke glemme, at eksproprianten ved sin råden over det eksproprierede, f.eks. ved at nedrive et eksproprieret hus, fratager sig selv et vigtigt bevismiddel, hvilket navnlig vil være uheldigt i en ankesag om erstatningens størrelse.

Hvad angår de i forslaget indeholdte bestemmelser om de formål, til hvilke der kan eksproprieres, henvises til udkastets § 1 og de meget fyldige bemærkninger til denne paragraf.

Hvad specielt angår lovforslagets § 1, nr. 11, der i givet fald giver hjemmel til at ekspropriere boliger for at skaffe arealer til andet boligbyggeri, er jeg helt klar over denne bestemmelses kontroversielle karakter. Når jeg alligevel har valgt at medtage bestemmelsen blandt de lovhjemlede ekspropriationsformål, er årsagerne hertil flere. For det første har landsrådet udtrykkeligt bedt om at få en sådan bestemmelse medtaget i loven, for det andet er det navnlig ved gennemførelsen af rækkehus- og etagehusbyggeriet i de grønlandske byer, at hjemmelen er påkrævet, for det tredje er de garantier, der er sat for at undgå misbrug, betydelige, og endelig vil loven som helhed miste sin værdi, hvis dette meget vigtige ekspropriationsformål holdes ude.

Idet jeg i øvrigt med hensyn til lovforslagets enkeltheder henviser til bemærkningerne til forslaget, skal jeg tillade mig at anbefale lovforslaget til det høje tings villige behandling.

Endvidere skal jeg tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om fritidsundervisning m. v. i Grønland.*